

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ochrana společníků při slučování akciových společností - část IV.

V rámci veřejného návrhu smlouvy se může stát, že kupní cena akcií není přiměřená, avšak tato nepřiměřenost nevyvolává neplatnost, ale evokuje právo akcionáře domáhat se vyplacení doplatku na dorovnání; tento doplatek je nutno odlišovat od doplatku dle části II. Rozdíl oproti doplatku dle §220k je nejen subjektech, ale i v tom, že §220k stanoví roční prekluzivní lhůtu, kdežto doplatek na dorovnání dle §220m se promlčuje v obecné promlčecí lhůtě dle obchodního zákoníku, tedy ve čtyřleté promlčecí lhůtě od uzavření kupní smlouvy.

Právo akcionářů zanikající společnosti nestat se akcionáři právního nástupce

Toto právo je zaměřeno především na ochranu minoritních akcionářů. Těm se totiž může snadno stát, že při hlasování o fúzi budou přehlasováni a nedobrovolně se tak stanou akcionáři nástupnické společnosti. Pokud by se tím nijak nezměnilo jejich právní postavení (a za předpokladu spravedlivě určeného výměnného poměru akcií), nemuselo by to být důvodem pro zvláštní právní ochranu; lze si však představit i závažné změny v postavení takových akcionářů, například majitel prioritních akcií se stane majitelem kmenových akcií, nebo majitel veřejně obchodovatelných akcií se stane majitelem veřejně neobchodovatelných akcií a s převodem vázaným na souhlas představenstva. Z tohoto obecně popsání důvodu zakotvuje naše právní úprava právo akcionářů zanikající společnosti na odkoupení jejich akcií nástupnickou společností.

V rámci naší právní úpravy fúzi je obsaženo „zjednodušené“ sloučení, a to za předpokladu, že nástupnická akciová společnost se na základním kapitálu zanikající akciové společnosti podílí nejméně 90%; je třeba podotknout, že se nutno odečíst akcie, zatímní listy a poukázky na akcie, které jsou ve vlastnictví akciové společnosti. Z logiky vyplývá, že pokud má nástupnická společnost na zanikající společnosti nižší podíl na základním kapitálu než 90% nemůže být obsahem smlouvy o fúzi dobrovolný závazek nástupnické společnosti k odkoupení akcií po výměně za akcie zanikající společnosti.

Za předpokladu, že nástupnická společnost má nejméně 90% podíl na základním kapitálu zanikající společnosti, tak se nevyžaduje zpráva představenstva, dozorčí rady ani posudek znalce dle § 220c ObchZ. Musí však být splněny podmínky dle §220d odstavec 1 nebo 5 ObchZ a upozornění pro akcionáře dle § 220e odstavec 13; tyto otázky již byly řešeny ve části I. Předmětný odstavec by mohl vyvolávat obavy o ochranu akcionářů, avšak jak bude uvedeno níže, i za této situace se na ochranu akcionářů nezapomíná.

Smlouva o fúzi musí obsahovat za situace uvedené výše závazek odkoupení akcií nástupnické akciové společnosti, které akcionáři nabyli díky výměně akcií zanikající akciové společnosti, pokud by tato smlouva o fúzi neobsahovala, tak by postrádala podstatnou náležitost, a nedošlo by ke vzniku smlouvy o fúzi.

Smlouva o fúzi musí obsahovat závazek odkoupení, pokud se

- a) vyměňují prioritní akcie za kmenové a naopak,
- b) vyměňují registrované akcie za neregistrované,
- c) mění se akcie na majitele nebo na jméno bez omezené převoditelnosti za akcie na jméno s omezenou převoditelností,

d) dochází ke změně práv spojených s určitým druhem akcií.

Na rozdíl od prvního odstavce § 220m, který je určen všem menšinovým akcionářům zanikající akciové společnosti, je veřejný návrh určen pouze akcionářům, kteří kumulativně splňující níže uvedené podmínky, a to, že

d) byli akcionáři zúčastněné akciové společnosti v době konání valné hromady o fúzi (představenstvo požádá o výpis z registru emitenta pro účely konání valné hromady a spojí s tím žádost o pozastavení výkonu práva nakládat s akciemi § 27odstavec 1 ZCP),

e) účastnili se valné hromady osobně nebo prostřednictvím zástupce dle § 184 odstavec 1 ObchZ

f) na valné hromadě nehlasovali pro schválení smlouvy o fúzi.

Podstatnou náležitostí fúze je notářský zápis. Jinak tomu není ani v této rozebírané problematice. Notářský zápis musí jít nad rámec povinností stanovených § 80b Notářského řádu, a to z důvodu, že musí obsahovat jména akcionářů, kteří nehlasovali pro schválení smlouvy o fúzi, tedy byli proti nebo se zdrželi hlasování. Z výše uvedeného jasně vyplývá, že musí být upraven mechanismus rozhodování, aby mohlo dojít k poznačení jmen akcionářů nehlasujících pro smlouvu o fúzi.

Nástupnická společnost je povinna učinit oprávněným akcionářům veřejný návrh smlouvy nejpozději do dvou týdnů ode dne, v němž došlo v Obchodním věstníku ke zveřejnění zápisu sloučení do obchodního rejstříku, neboť se jedná o den, od kterého je sloučení účinné vůči třetím osobám.

Na veřejný návrh smlouvy se nevztahují ustanovení § 276 a násl. ObchZ, ale v rámci fúzí je stanoveno přiměřené použití § 183a, § 183c a § 183e až §183g ObchZ, tedy ustanovení, která upravují nabídku převzetí¹.

Za situace, že jsou předmětem veřejného návrhu smlouvy registrované akcie, lze veřejný návrh učinit pouze za předpokladu souhlasu Komise pro cenné papíry (dále jen

„KCP“). Pokud je nutný souhlas některého dalšího státního orgánu, je pochopitelně akciová společnost povinna KCP předložit souhlas tohoto státního orgánu. KCP je nutno předložit posudek znalce (nejedná se o znalce dle § 220c ObchZ). Tento znalec nemusí být jmenován soudem, avšak musím jít o znalce dle zák. č. [36/1967](#) Sb. o znalcích a tlumočnících. Pokud KCP do osmi dnů pracovních po obdržení veřejného návrhu smlouvy neodešle akciové společnosti své stanovisko k veřejnému návrhu smlouvy, popřípadě v této lhůtě neudělí souhlas nebo veřejný návrh nezakáže, platí že s veřejným návrhem smlouvy souhlasí.

Z úpravy odkupu akcií nástupnickou společností vyplývá, že veřejný návrh smlouvy musí být zpracován a uveřejněn v souladu s náležitostmi uloženými dle § 183a odstavec 4 ObchZ. Veřejný návrh smlouvy, aby splňoval i další náležitosti kladené zákonem musí mít v sobě zakotven údaj z jakého důvodu je činěn. Pro účely tohoto veřejného návrhu smlouvy se všechny akcie považují za neomezeně převoditelné.

Jednou z dalších podstatných náležitostí veřejného návrhu smlouvy je stanovení přiměřené ceny akcie. Tato přiměřená cena musí vycházet ze znaleckého posudku (v tomto případě nejde o znalce dle § 59 odstavec 3 ObchZ, který je jmenován soudem). Přiměřená cena vychází z ceny „průměrné“, přičemž „průměrná“ cena je stanovena váženým průměrem z cen obchodů s předmětnými akciemi za posledních šest měsíců. Může však dojít k situaci, že společnost nebo osoba jednající s ní ve shodě zcizí předmětné akcie za vyšší než průměrnou cenu, tato vyšší cena je označována jako „prémiová“. Pro veřejný návrh smlouvy bude platit tato prémiová cena, avšak je zde možnost ji snížit až o 15%, tímto snížením však nemůže dojít k tomu, že ponížená „prémiová“ cena bude nižší než cena „průměrná“.

Vzhledem k zvláštní úpravě odkoupení akcií nástupnickou společností se neuplatní právo na domáhání se doplacení rozdílu mezi cenou uvedenou v návrhu a cenou přiměřenou jak je to u nabídky převzetí.

Odvolání veřejného návrhu smlouvy se nepřipouští a změna může mít pouze pozitivní charakter, tedy pro zájemce výhodnější. Za situace, kdy dojde ke zvýšení ceny, tak se mění i cena ve smlouvách již uzavřených, a doba závaznosti veřejného návrhu smlouvy počíná běžet znovu od uveřejnění změn. Veřejný návrh smlouvy, oznámení o jeho přijetí, odvolání tohoto přijetí a odstoupení od smlouvy musí mít písemnou formu. Dále musí být splněny podmínky, které jsou stanoveny u nabídky převzetí dle § 183a odstavec 10 a 12 ObchZ. Uveřejnění výsledku veřejné nabídky převzetí se provede způsobem uvedeným v druhé větě § 183a odstavec 2 ObchZ.

V případě, že předmětem veřejného návrhu smlouvy jsou registrované akcie, tak musí dojít k přiměřenému použití ustanovení, která v rámci nabídky převzetí upravují zvláštnosti postupu při nabídce převzetí týkající se registrovaných účastnických cenných papírů. Jedná se především o to, aby akciová společnost učinila opatření zabráňující předčasnému a nerovnoměrnému šíření informací o záměrech, které mohou založit její povinnost učinit veřejný návrh smlouvy dle § 220m ObchZ. Zejména je povinná poučit osoby, které tyto záměry znají, o zákazu využívat důvěrné informace a učinit potřebná organizační opatření k tomu, aby využití těchto informací zabránila, a kontrolovat, zda k jejich využívání nedochází. O přijatých opatřeních a o podezření z využívání důvěrných informací je povinná neprodleně písemně informovat KCP. Akciová společnost má povinnost oznámit bez zbytečného odkladu KCP, že jí vznikla povinnost učinit veřejný návrh smlouvy podle § 220m ObchZ. Povinnost akciové společnosti uveřejnit informaci o skutečnostech, které založily nebo mohou založit povinnost učinit veřejný návrh smlouvy, je dána v případě, že došlo ke značnému pohybu kurzu nebo vznikly dohady anebo spekulace ve vztahu k připravovanému veřejnému návrhu smlouvy a lze očekávat, že mohou mít vliv na jeho přípravu nebo na koupi akcií. KCP může na žádost akciové společnosti s přihlédnutím k zájmům majitelů registrovaných akcií povolit odložení uveřejnění výše uvedené informace, jestliže by tím mohly být ohroženy zájmy akciové společnosti nebo osob jednajících s ní ve shodě.

KCP dohlíží na plnění povinností nástupnické akciové společnosti v rámci odkupu akcií. V případě, že dojde k porušení výše uvedených povinností nástupnickou akciovou společností, tak je KCP oprávněna uložit pokutu až do výše 100 mil Kč; místo pokuty může být uloženo veřejné napomenutí nebo opatření k nápravě (a to formou uložení nástupnické akciové společnosti zjednání nápravy a ve lhůtě stanovené KCP informovat o opatřeních nebo KCP určí jakým způsobem má nástupnická akciová společnost nedostatek odstranit).

V rámci veřejného návrhu smlouvy se může stát, že kupní cena akcií není přiměřená, avšak tato nepřiměřenost nevyvolává neplatnost, ale evokuje právo akcionáře domáhat se vyplacení doplatku na dorovnání; tento doplatek je nutno odlišovat od doplatku dle části II. Rozdíl oproti doplatku dle §220k je nejen subjektech, ale i v tom, že §220k stanoví roční prekluzivní lhůtu, kdežto doplatek na dorovnání dle §220m se promlčuje v obecné promlčecí lhůtě dle obchodního zákoníku, tedy ve čtyřleté promlčecí lhůtě od uzavření kupní smlouvy. Na rozdíl od §220k není v problematice odkoupení akcií nástupnickou společností stanoveno obligatorní vyplacení peněžitého plnění. Z rozboru slova „doplatek“ můžeme jen dovozovat, že má být plněno v peněžité formě, ale jelikož to není stanoveno obligatorně jako u § 220k, nelze vyloučit dohodu stran na nepeněžitém plnění.

Nedojde-li k dobrovolnému plnění doplatku, tak se může akcionář obrátit na soud, a pokud smlouva o fúzi obsahuje rozhodčí doložku, tak je dána akcionáři možnost výběru zda bude žádat doplatek v rozhodčím nebo soudním řízení.

V případě, že nástupnická společnost neučiní veřejný návrh smlouvy ve lhůtě dvou týdnů od zveřejnění zápisu sloučení do obchodního rejstříku v Obchodním věstníku, a je nepodstatným zda se k tomu ve smlouvě o fúzi zavázala či nikoli, má osoba, která by byla osobou oprávněnou kdyby došlo k veřejnému návrhu smlouvy, právo učinit nástupnické společnosti návrh na uzavření smlouvy o koupi akcií. Nedojde-li do 15 dnů od doručení písemného návrhu smlouvy o koupi akcií k akceptaci nástupnickou společností, tak má oprávněná osoba právo se domáhat uzavření smlouvy u soudu nebo po nástupnické společnosti žádat náhradu škody z titulu porušení závazku uzavřít smlouvu.

¹ Kotásek, J., Pokorná, J., Raban, P., a kol., Kurs obchodního práva, Právo cenných papírů, C.H. Beck, Praha, kapitola 6.

Další články:

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)